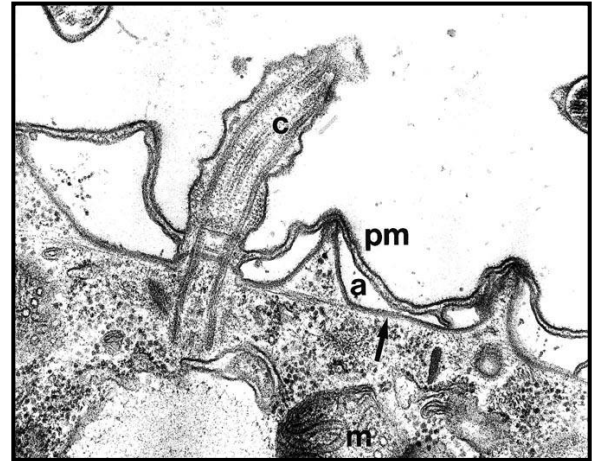

3. ALVEOLATA

Povrch buňky vyztužují kortikální alveoly – měchýřky pod cytoplasmatickou membránou (na obrázku označeno **a**). Ty mohou u některých obrněnek a nálevníků obsahovat destičky z proteinů nebo celulózy. Mnoho zástupců obsahuje plastid, původně se jednalo o komplexní plastid pocházející z ruduchy, u některých obrněnek byl nahrazen jinými typy plastidů.

3.1. Ciliophora (nálevníci)

Obvykle velké buňky mají zmnožené bičíky, zasazené do složitě uspořádaného kortexu. Rozmnožují se nepohlavně pomocí příčného dělení a pohlavně pomocí konjugace. Jsou vícejaderní - jeden nebo více mikronukleů a jeden nebo více makronukleů. Mikronukleus je po většinu životního cyklu diploidní generativní jádro, makronukleus je aneuploidní somatické jádro, kde jsou některé geny zmnoženy a jiné chybějí. Nemají plastidy (s výjimkou kleptoplastidů). Živí se fagocytózou (vzácně pouze pinocytózou), pomocí buněčných úst (cytostomu).

3.1.1. Oligohymenophorea

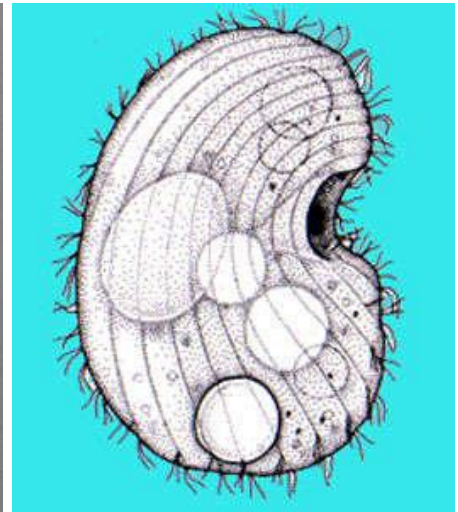
Somatická ciliatura uniformní, orální ciliatura uspořádaná do membranel - řada bičíků uložených těsně vedle sebe, které se společně hýbou. Membranely jsou obvykle 4, na světelném mikroskopu nejsou příliš nápadné.

Tetrahymena termophila - volně žijící nálevník používaný jako modelový organismus. Drobný cytostom na špičatějším konci buňky.

3.1.2. Colpodea

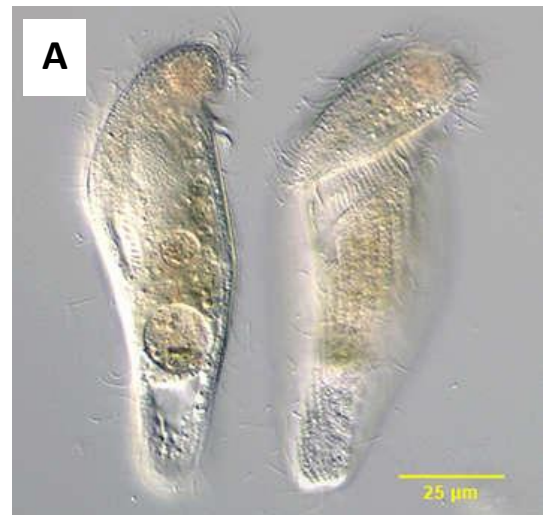
Nálevníci žijící převážně ve sladkých vodách a v půdě. Somatická ciliatura obvykle uniformní, buněčná ústa na přední části buňky nebo z boku. Na obrázku rod Colpoda. Na cvičeních si budeme ukazovat jiného zástupce *Aristerostoma marinum*.

3.1.3. Armophorea

Metopus sp. – volně žijící anaerobní nálevník, orální oblast je překryta výrazným lalokem.

- A) Diferenciální interferenční contrast
- B) Nabarveno protargolem, orální ciliatura (OC), macronucleus (Mac).

3.1.3. Heterotrichea

Spirostomum ambiguum

Obrovský sladkovodní nálevník dosahující délky několik milimetrů. Buňka je velmi kontraktilní, obsahuje mnoho menších makronukleů. Somatická ciliatura je uspořádána do podélných řad. Cytostom se otevírá v přední asi 1/2 buňky a je lemován membranelami.

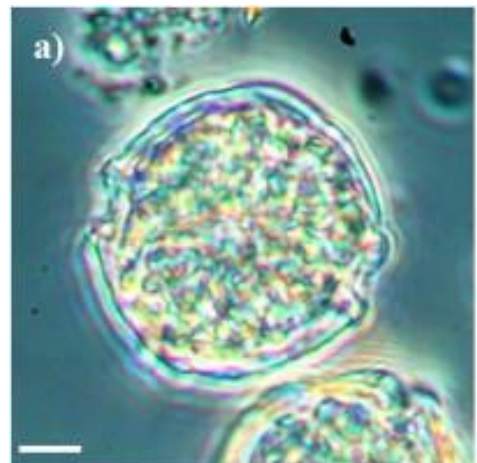
3.2. Dinoflagellata (obrněnky)

V alveolech mohou obsahovat celulózní destičky. Vzniklý vyztužený povrch se nazývá théka. Dva bičíky mají typické uspořádání (dinokont) – vycházejí z jednoho místa, zpětný bičík leží v podélné rýze (sulcus) a druhý se spirálovitě vlní v příčné rýze (cingulum). Uspořádání destiček v théce a poloha obou rýh jsou taxonomicky důležité znaky. Mnoho obrněnek obsahuje plastid, typicky hnědý peridininový plastid, ale i jiné typy.

Heterocapsa triquetra (Peridinales) – mořský druh s kosmopolitním rozšířením. Buňka obsahuje peridiniový plastid, cingulum je umístěno zhruba v polovině théky. Narůstá do vodních květů „red tides“, ale neprodukuje nebezpečné toxiny.

Alexandrium minutum (Gonyaulacales) – mořský druh s kosmopolitním rozšířením. Buňka obsahuje peridininový plastid. Může vytvářet vodní květy a produkovat nebezpečné toxiny.

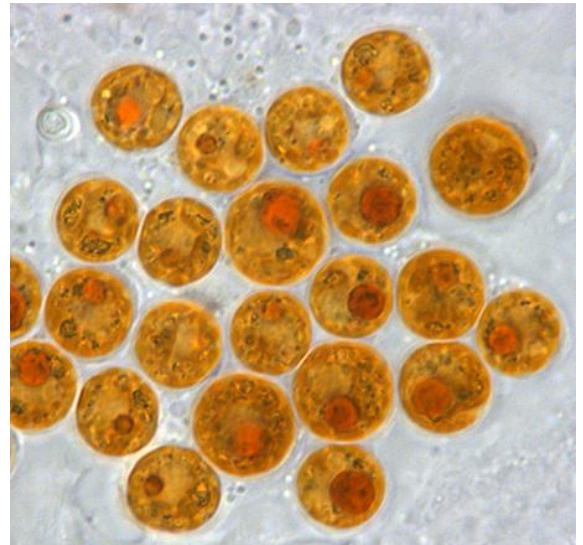

Amphidinium carterae (Gymnodiniales) –

Cingulum je posunuto výrazně k hornímu konci buňky takže epikon (epithéka) je výrazně menší. Buňka je dorzoventrálně zploštělá. Mořský druh nalézáný celosvětově. Jedná se o toxický druh vytvářející vodní květy. Buňka obsahuje jeden rozvětvený peridiniový plastid s centrálním pyrenoidem.

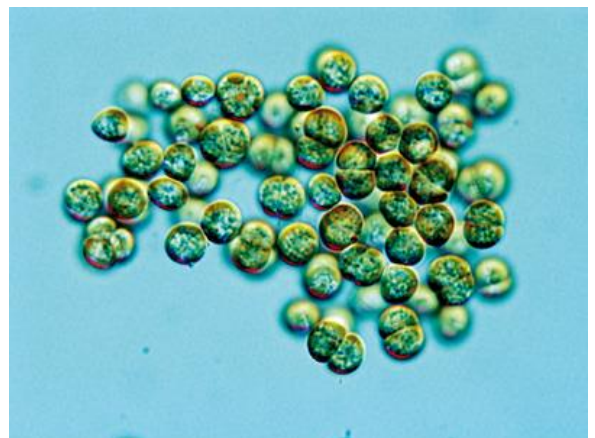

Symbiodinium sp. - symbiotická obrněnka vytvářející zooxantely v korálu *Acropora tenuis*. Izolováno z velkého korálového útesu u Austrálie.

3.3. Chromerida

Chromera velia – kulovité buňky, vytváří cysty po 2-4. Endosymbiont korálů. Po indukci světlem vytváří bičíkatá stádia, která vzhledem připomínají colpodellu. Obsahuje jeden komplexní plastid ruduchového původu. Plastid obsahuje chlorofyl a. Díky přídatným pigmentům je chromera nahnědlá.

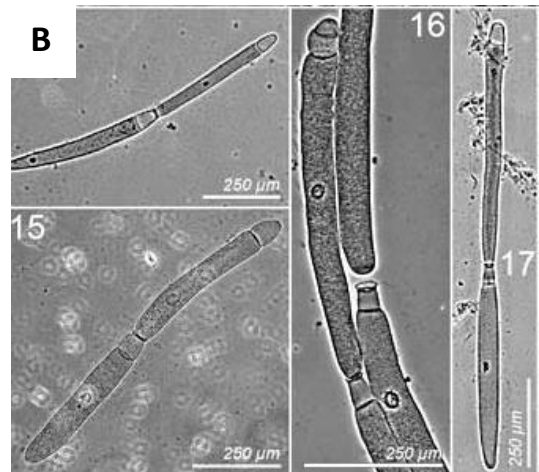
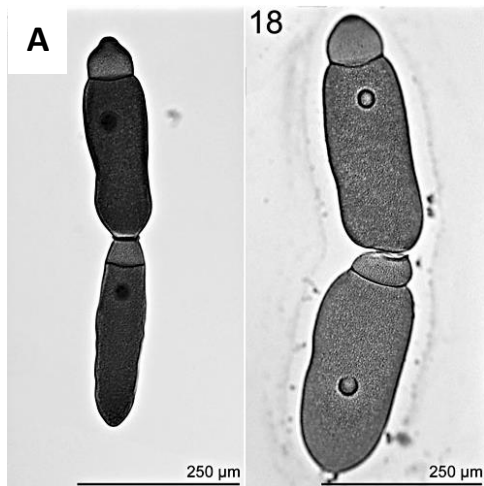

3.4. Apicomplexa (výtrusovci)

Pod povrchem jediný plochý alveolus. Na apikálním konci struktura zvaná apikální komplex sloužící k přichycení a průniku do buňky, výjimečně k myzocytóze (*Selenidium*). Většina apikomplex se pohybuje klouzavým pohybem a obsahuje nefotosyntetický plastid – apikoplast. Všechna apikomplexa jsou paraziti, často s vícehostitelskými životními cykly.

3.4.1. – Gregarinea (gregariny)

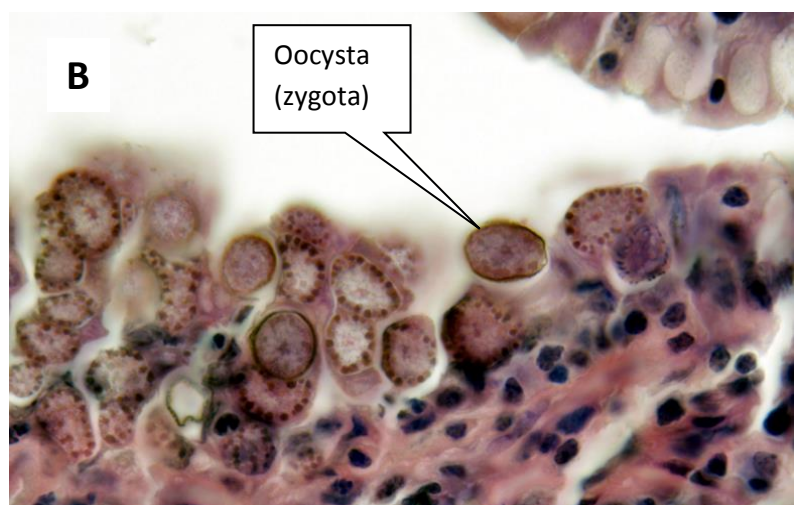
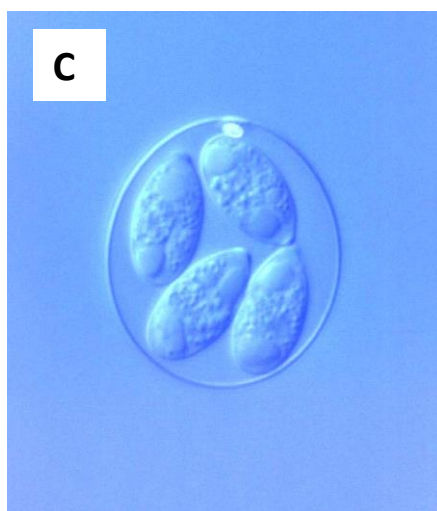
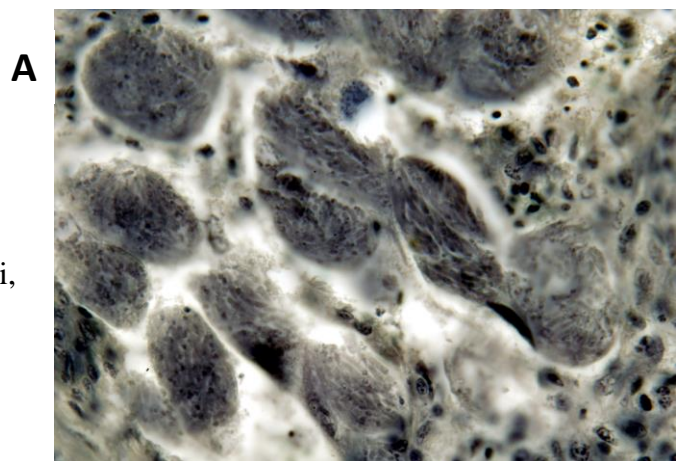
Velké buňky často rozdělené septem na 2 části. Pohybují se klouzavým pohybem. Parazitují ve střevech a jiných dutinách bezobratlých. Na cvičení jsme demonstrovali gregariny ze střeva švába *Nauphoeta cinerea* a to *Blabericola haasi* (A) a *Protomagalhaensia wolffi* (B).

3.4.2. – Coccidea (kokcidie)

Eimeria tenella – jednohostitelská kokcidie, parazit kura domácího. Množí se v epitelu a submukóze slepého střeva.

- A) Nepohlavní množení – merogonie
- B) Pohlavní stadia – makro a mikrogamonti, mladé oocysty
- C) Vysporulovaná oocysta v trusu

3.4.3. – Hematozoea (krvinkovky)

Plasmodium berghei – parazit hlodavců, přenašečem je komár *Anopheles*. Na obrázku je krevní roztěr myši domácí s merozoity plasmodia v červených krvinkách.

